

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Consideratio status damnatorum, quod actiones ipsorum inprimis malas, concernit

Fecht, Johann

Durlaci, 1680

CX.

[urn:nbn:de:bsz:31-122744](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122744)

ratur, sed premium: ita quoque odium & perversissima voluntas damnatorum non est meritum acrioris & ulterioris pœnae, sed ipsa sibi est supplicium.

CX. Ad argumentum quintum Respondemus, I. Si omnem simpliciter inordinationem in fine mundi tolli necesse est, tollenda erit & ipsa pœna, quod absurdum. Pœna enim est malum privans bonum creaturæ, sive accipiatur bonum creaturæ aliquid creatum, sicut cœcitas privat visum, sive sit bonum increatum, sicut per carentiam visionis Divinæ tollitur creaturæ bonum increatum; definiente Thomâ, I. Qu. XLIX. Art. VI. ubi quæritur: *Utrum habeat plus de ratione mali pœna, quam culpa?* Jam verò, quod malum est, quod privatio boni est, & ejus boni, quod debebat adesse, id inordinatum esse, ex se intelligitur. Nempe omnis inordinatio duplex est; una naturalis, cum malum deflectit ab ordine atque perfectione naturæ; altera moralis, cum deviat malum ab ordine & perfectione legis: Illud pœnæ dicitur, hoc culpæ. Ubi ergo perfectus est ordo & nihil prorsus inordinatum relinquitur, ibi malum pœnæ æquè abrogari necesse est, ac malum culpæ, cum de inordinatione utrumque æquè participet. II. Si verò urgeatur: inordinationem saltem moralem olim penitus abolendam esse, tum fundamentum hujus restrictionis immotum adducendum est. Nuda enim assertio eâ facilitate rejicitur, quâ prætenditur. Jam verò III. argumentum huic rei sufficiens nequaquam præbet amor ordinis in DEO. Nam primò is eadem inclinatione ad removendam naturalem inordinationem, quâ ad moralem, tendit; deinde non futuri seculi proprius est, sed in omnia sese tempora diffundit, cum DEO sit naturalis, adeoque nulla nobis suppetat ratio, cur propter amorem ordinis DEO proprium in fine demum mundi in ordinem restitui omnia necesse sit, non ante finem ejusdem. Quinimò si DEO placuisset, (potuisset autem omninò placere, quia nihil implicat) ut mundus in hoc statu, quali nunc est, in æternum duraret, æterna fuisset, ut sic loquamur, rerum omnium, qualis hodie est, confusio, nec tamen isthac suâ proprietate DEUS excidisset, quâ ordinem amat, eundemque, quantum in se est, it promotum. IV. Si amor ordinis in DEO inordinationem moralem omnem olim extinguit, extinguet & inordinationem Bonav. habitualem. Æquè enim ab ordine legis Divinæ exorbitat, actu facere peccatum ac
ha-

habitu. Utrumque voluntati DEI contrarium est, utrumque
 ejus in nos iram provocat. Manet in damnatis consensu omnium
 quædam inordinatio negativa, quâ id non agunt, quod secun-
 dum legem agere deberent. At inordinatio hæc a mori ordinis
 in DEO ad versa est, qui dum ordinem restituit, non tantum con-
 fusionem removet, sed contrarium confusionis, actionem secun-
 dum legem, tanquam ordinem Divinitus constitutum, positivè
 introducit. Quod si de damnatis verum esset, non tantum ma-
 lum omitterent, verum & bonum actu agerent; quod apertè fal-
 sum. V. Distinguendum igitur est inter ordinem rerum omnium
 universalem & quarundam particularem. Is in gubernatione &
 intuitu universi occupatur, quod licet nostrâ opinione, si particu-
 lares actiones respiciamus, haud rarò sursum atque deorsum ver-
 titur, in fine tamen atque eventu ad pulcherrimum ordinem ter-
 minatur. Atque hujus tam admirandi, tam oculis nostris stu-
 pendi ordinis, DEUS auctor est ac amator. Hic verò ad peculia-
 res quasvis actiones spectat & omnem ex iis perturbationem de-
 pellit. Hunc verò DEUS idèò ubique promovere & in effectum
 deducere nequit, quia ordo universi, ad quem particulares inor-
 dinationes, perinde ut ad victoriam bellicam & quietem eandem
 insequentem, conflictus & commissiones armorum, conferunt,
 post hominis lapsum sine istius ordinis perturbatione, non potest
 impetrari & consistere. Augustinus, libro I. de Ordine, cap. I.
*Si quis tam minutum cerneret, ut in vermiculato pavimento, nihil ultra unius
 tessellæ modulum acies ejus valeret ambire, & vituperaret artificem, velut or-
 dinationis & compositionis ignarum, eò quod varietatem lapillorum perturba-
 tam putaret, à quo illa emblemata, in unius pulchritudinis faciem congruen-
 tia, simul cerni collustrarique non possent? Nihil enim magis minus eruditus
 hominibus accidit, qui universalium rerum coaptationem atque concentum im-
 becillâ mente complecti & considerare non valentes, si quid eos offenderit, quia
 sua cogitationi magnum est, magnam rebus putant inherere sæditatem. Cujus
 erroris maxima causa est, quod homo sibi ipsi est incognitus. Qui tamen, ut se
 noscat, magnâ opus habet consuetudine recedendi à sensibus, & animum in se-
 ipsum colligendi atque in seipso retinendi. Quod ij tantum assequuntur, qui
 plagas quasdam opinionum, quas vitæ quotidiana cursus infligit, aut so-
 litudine cerè inurunt, aut liberalibus medicantur animi sui disciplinis.*

VI. Mala or
 cinere, c. V.
 Trigetius
 devius non si
 enim pater
 & non dicit
 nam, quod ce
 & mala dicit
 ab eo diligi. Ex
 si ille, quod re
 mala, nec eb
 eò ordinem m
 la qui possum
 malorum or
 tur, ut & la
 sunt mala, &
 enim diligit
 sine dispo
 eò quæstion
 ergo malum
 ordine, ma
 morem or
 que sunt
 grassentur
 tuo darent
 sic commisi
 quoque, a
 niendos,
 ferno & o
 stitæ Div
 peccati
 lib. IX. E
 Terra mis
 nu horru
 colligit;

VI. Mala ordini universali non contrariari, sed ad eundem pertinere, c. VII. Augustinus datâ operâ disputat. Cum enim Trigetius Licentio objecisset: *Utinam ab eo, quem defendis, ordine, devius non sis, non tantâ in DEUM feraris, ut mitius dicam, incuriâ. Quid enim potuit dici magis impium, quam etiam mala ordine contineri? Certè enim DEUS amat ordinem; Licentius respondet: Verè amat, ab ipso manat & cum ipso est. Et si quid potest de re tantâ convenientius dici, cogita quâso ipse tecum. Quid cogitem, inquit Trigetius? Accipio prorsus, quod dicis. Certè enim & mala dixisti ordine contineri, & ipsum ordinem manare à summo DEO, atq; ab eo diligi. Ex quo sequitur, ut & mala sint à summo Deo & mala Deus diligit. At ille, quid respondendum esset, querens, in hæc verba erumpit. Non diligit Deus mala, nec ob aliud, quam quia ordinis non est, ut DEUS mala diligit. Et idè ordinem multum diligit, quia per eum non diligit mala. At verò ipsa mala qui possunt non esse in ordine, cum DEUS illa non diligit? Nam iste ipse est malorum ordo, ut non diligantur à DEO. An parvus rerum ordo tibi videtur, ut & bona DEUS diligit & non diligit mala? Ita nec præter ordinem sunt mala, quæ non diligit DEUS, & ipsum tamen ordinem diligit: hoc ipsum enim diligit, diligere bona & non diligere mala, quod est magni ordinis & divinæ dispositionis. Acutè certè, sed rectè, quod libro II. c. VII. cum eâ quæstione conciliat: quomodo ordo fuerit, cum malum non esset? Si ergo malum in ipso ordine comprehenditur, falsum est, reducto ordine, malum tolli & extirpari. VII. Concedo etiam hoc, a morem ordinis in DEO, non posse tolerare, ut peccata vitiaque, quæ sunt crimina violatæ Divinæ majestatis, impunè perpetuò grassentur; posse tamen pati, ut justis suppliciis vindicata, perpetuò durent. Hic enim ordo DEI est, ut aut à peccato absistas, aut, si commiseris, pœnam subeas; qui, ut palam est, apud damnatos quoque, æternum quidem peccantes, sed idè etiam æternum puniendos, observatur. IIX. Neque idè absurdum est, in inferno & ordinem simul esse & confusionem; illum respectu justitiæ Divinæ, peccatum permittentis & plecentis, hanc respectu peccati ipsius à lege Divinâ deviantis. Præclare Gregorius M. lib. IX. Exp. Mor. c. XXXIX. ad illum Hiobi locum, cap. X. 22. *Terra miseriæ & tenebrarum, ubi umbra mortis & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat: quem de inferno ipse cum veteribus aliis intelligit; Mirum valde est, ait, quod dicitur: ubi nullus ordo. Neque enim**

omnipotens DEUS, qui mala benè punit, inordinata esse ullo modo vel tormenta permittit; quia ipsa quoque supplicia, quæ ex lance iustitiæ prodeunt, inferri sine ordine nequaquam possunt. Quomodo namque in suppliciis ordo non erit, dum damnatum quemque iuxta modum criminis, retributio sequitur ultionis? Hinc quippe scriptum est: potentes potenter tormenta patientur & fortioribus fortior instat cruciatio. Hinc in Babylonis damnatione dicitur: quantum exaltavit se & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum & luctum. Si igitur iuxta modum culpe pœna distinguitur, constat nimirum, quod in suppliciis ordo servatur. Et nisi tormentorum summam meritorum acta dirimerent, nequaquam iudex veniens dicturum se messoribus esse perhiberet: colligite primum Zizania & ligate ea in fasciculos ad comburendum. Si enim nullus in suppliciis ordo servabitur, cur comburenda zizania in fasciculos ligantur? Sed nimirum fasciculos ad comburendum ligare, est hos, qui æterno igni tradendi sunt, pares paribus sociare, ut quos similis culpa inquinat, par etiam pœna constringat, & qui nequaquam dispari iniquitate polluti sunt, nequaquam dispari tormento crucientur; quatenus simul damnatio conterat, quos simul elatio sublevat, quosque non dissimiliter dilatavit ambitio, non dissimilis angustet afflictio & par cruciet flamma supplicii, quos in igne luxurie par succendit flamma peccati. Sicut enim in domo patris mansiones multe sunt pro diversitate virtutis: sic damnatos diverso supplicio gehenna ignibus subjicit disparilitas criminis. Quæ videlicet gehenna, quamvis cunctis una sit, non tamen cunctos unâ eademque qualitate succendit. Nam sicut uno sole omnes tangimur, nec tamen sub eo omnes uno ordine aestuamus, quia iuxta qualitatem corporis sentitur etiam pondus caloris: sic damnatis & una est gehenna, quæ afficit, & tamen non unâ omnes qualitate comburit, quia, quod hic agit dispar valetudo corporum, hoc illic exhibet dispar causa meritorum. Quomodo ergo nullus inesse ordo supplicii dicitur, in quibus profectò quisque iuxta modum culpe cruciatur? Sed sanctus vir, postquam umbram mortis intulit, quanta sit confusio in damnatorum mente, subjungit; quia ipsa quoque supplicia, quæ ordinata per justitiam veniunt, ordinata procul dubio in corde morientium non sunt. Ut enim paulo superius diximus, dum damnatur quisque, foris flamma succenditur, intus cœcitatatis igne devoratur, atque in dolore positus, exterius interiusque confunditur, ut suâ deterius confusione crucietur. Repulsis ergo ordo in supplicio non erit, quia in eorum morte atrocius, ipsa confusio mentis sevit. Quam tamen mirâ potentiâ judicantis æquitas ordinat, ut pœna animam quasi inordinata confundat. Hæc ille egregiè. Quamquam

quam locu
preterur ce
D. Seb. Sch
IX. qui ca
& muna
illo non q
etiam maje
pedibus suis
proflus rat
CXI.
damnatos
te conjun
tera, que
pote invi
rem ipsu
sentiente
tur argu
norunt, e
ri; nihil
mnatos, q
stuale pec
supplicio
est: vel a
dere, quip
lam vero,
in odio,
quippe a
Quamq
stant, su
est & mor
& Cruc.
atque
fieri non
hostem l
contra su
quos uos.

quam locum de statu hominis post mortem simplici rectius interpretetur celeberrimus Theologus & Præceptor meus venerandus, D. Seb. Schmidius, in absolutissimo in Hiobum opere. Denique IX. quâ ratione ceteros inimicos suos Christus, utpote Satanam & mundum, sublaturus est, eâ quoque finem faciet peccati. At illos non quoad se, sed quantum ad vim salvatis nocendi, aut suæ etiam majestati impunè insultandi, extinguet. Hoc enim est: *pedibus suis subjicere*. I. Corinth. XV. 25. Ergo & peccatum eadem prorsus ratione.

CXI. Ad argumentum sextum respondemus, I. concedendo, damnatos non appetere fornicationem, aut alia, quæ cum voluptate conjuncta sunt, peccata: ex quo tamen nõ sequitur: ergo nec cætera, quæ libidinem aut voluptatem sibi connexam nõ habent, utpote invidiam, iracundiam, impatientiam & alia. Quam in rem ipsum paragrapho antecedente Bonaventuram, nobis consentientem, allegavimus. II. Si vel maximè totum concederetur argumentum: ergo damnati nulla appetunt peccata, quia norunt, brevem eorundem voluptatem æternis pœnis compensari; nihilominus tamen ex hoc ipso sequeretur, actum peccare damnatos, quia abstinere à vitiis, solummodo ob pœnæ metum, ætæuale peccatum est, cum supponat propositum peccandi, si abesset suppliciorum formidandorum occasio. III. Delectatio duplex est: vel animi vel corporis. Hanc fatemur in damnatos non cadere, quippe cui è diametro adversi sunt infernales cruciatus. Illam verò, quamquam non veram, tamen apparentem in invidiâ, in odio, in ultione sui, quærere damnatos, absurdum non est, quippe ad quam pœnarum vehementiâ potius sollicitantur. IV. Quamquam hac ipsâ dementiâ, quâ animi sui delectationem affectant, supplicia potius sibi cumulant & augent. *Cæca enim malitia est & incircumspecta animi pravitas*, scribit S. Athanasius, Sermon. in Pass. & Cruc. Domini, p. 432. *ut quæ non intelligat, ipsam suas contra se manus acuere; veluti, si quis serpentem manu apprehendat, ut alteri injiciat, quod fieri non potest, quin ipse prius mordeatur: aut si quis ignem manu sumat, ut hostem ladat, interim non animadvertat, seipsum comburi. Ita ipsa malitia contra sui usurpatores militat, eosque, qui ipsam tenent, magis, quam illos, in quos noxam parant, consauciat.* Neque V. mirum hoc est, cum in